

UDC 793.31(477.82=161.2)+793.071(092)

FOLK DANCES OF VOLYN AND VOLYN POLISSIA IN FOLKLORE-ETHNOGRAPHICAL RESEARCHES OF MYKOLA POLIATYKIN

Stepaniuk Ihor – Candidate of Art (PhD), tutor of choreographical subjects, Lutsk pedagogical college, Lutsk

Aim of the article is to discover and to analyze the dances of Volyn and Volyn Polissia in folklore-ethnographical researches of Mykola Poliatykin.

Research methodology. Along with the commonly used methods of scientific research we used the methods of objectivity and historicism, comparative and typological methods, that helped to deduce the precondition, main stages of formation and development of Volyn choreographical art. The analysis of certain structural elements of choreographical art of Volyn were conducted with special methods (theoretical and empirical).

Results. The results of the given research prove that Mykola Poliatykin is one of the pioneers who used the complex approach to specify the dances of Volyn and Volyn Polissia, using the verbal and literature-graphical methods. Besides the literature-graphical method, he describes the dance movements, defines their stylistics and character. The materials disclosed by the famous choreographer demonstrate the variety of vocal-choreographical compositions, games rituals and dances, that is polkas.

In his folklore-ethnographical research he proves that such dance as polka is peculiar for many regions of Ukraine, but it is most commonly spread and developed in Volyn.

Novelty. The analysis of folklore-ethnographical researches of Mykola Poliatykin are carried out in the article in the context of highlighting the specificity of development of folk choreographical art of Volyn and Volyn Polissia, defining its stylistics and the character of dance movements.

The practical significance. The results of the scientific research can be used as the foundation of training and scientific manuals in the theory and history of choreography, monographic researches as well as additional material for the choreographers and ballet masters.

Key words: dances of Volyn, folk dances, M. Poliatykin, polka, folklore, vocal-choreographical composition, choreography, choreographical lexics, games.

Надійшла до редакції 1.12.2018 р.

УДК 78.071.2

ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКА ТВОРЧІСТЬ: ВІТЧИЗНЯНА НАУКОВА РЕФЛЕКСІЯ

Лавриненко Анастасія Володимирівна – аспірантка,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ
orcid.org/0000-0002-4265-8236
doi.org/10.35619/ucpm.vi26.30

Аналізуються дисертаційні роботи українських вчених, в яких досліджуються різні аспекти вокально-виконавської діяльності як різновиду художньої та педагогічної творчості. Систематизовано дослідницькі роботи за галузями знань та основною тематикою наукового пошуку. Акцентовано увагу на зв'язку вокально-виконавської творчості з педагогічною практикою, а також на важливості продовження досліджень у даному напрямі, зокрема щодо характеристики виконавської манери та стилю конкретних українських співаків-вокалістів.

Ключові слова: вокально-виконавська творчість, дисертаційні роботи, мистецтвознавчі дослідження, педагогіка, міждисциплінарний підхід.

Постановка проблеми. Вокально-виконавська творчість і діяльність – це багатогранний неоднозначні феномени, що включають низку взаємопов'язаних аспектів: творчість, музично-виконавське мистецтво, вокальне мистецтво, музичний стиль, стиль виконання, вокально-виконавський процес, техніки постановки голосу, педагогічне мистецтво з підготовки співаків, професійне виконавство тощо. Саме завдяки такому поєднанню дані феномени і функціонують як органічна цілісність.

Українська дослідниця Н. Гребенюк справедливо зазначає, що в основі вокально-виконавської творчості, як особливого виду художньо-творчої діяльності, лежить процес творчого перевтілення вокаліста-виконавця в художника-інтерпретатора шляхом розвитку професійного мислення співака [3; 23]. Відтак, дослідження вокально-виконавської творчості передбачає також звернення до напрацювань педагогів, психологів, культурології і усіх тих, хто цікавився різними аспектами формування творчої особистості, феноменами обдарованості, таланту тощо. Тому її вивчення не обмежується суто мистецтвознавчим аналізом, а передбачає опертя на низку суміжних наукових

напрямів, що вимагає від дослідника врахування і почасти узагальнення наукових здобутків представників різних галузей соціогуманітарного знання.

Мета дослідження. Спектр досліджень вокально-виконавської творчості постійно розширюється, що зумовлено появою нових яскравих постатей в українському виконавстві. Це, у свою чергу, вимагає врахування різних чинників, які вплинули на формування їх таланту та наукової інтерпретації нових фактів з їх життя та творчості із залученням методологічного міждисциплінарного інструментарію. Останнє постійно *актуалізує* систематизацію напрацювань українських дослідників у цій сфері, зокрема у межах найбільш ґрунтовних наукових робіт. Отже, *мета статті* –проаналізувати дисертаційні роботи українських науковців за заявленою темою у зв'язку з пошуком найбільш оптимальних шляхів для формування власної дослідницької позиції.

Виклад матеріалу. Умовно дисертаційні роботи українських дослідників, присвячені вокально-виконавській творчості та дотичним до неї аспектам вокального мистецтва, можна поділити на певні блоки.

Так, серед мистецтвознавчих (музикознавчих) робіт за напрямом «музичне мистецтво» найбільш ґрунтовним дослідженням є докторська дисертація Н. Гребенюк «Вокально-виконавська творчість», присвячена проблемі вокально-виконавської творчості професійного співака, яка розглядається з позицій психолого-педагогічного та мистецтвознавчого аспектів. У роботі обґрунтовано та визначено зміст, структуру, специфіку вокально-педагогічної творчості, проаналізовано особливості професійної підготовки викладача вокалу [3]. Крім того, саме роботу Н. Гребенюк віднесемо до напрацювання загальнотеоретичного характеру, серед яких також можна виокремити дисертацію І. Чжан «Вокально-педагогічна творчість як передумова виконавської діяльності співака», у якій з урахуванням взаємозумовленості та взаємозалежності розглядаються з позицій психолого-педагогічного та мистецтвознавчого аспектів вокально-педагогічна творчість професійного співака. На основі порівняльного аналізу вокальної культури двох країн (України та Китаю) автором розроблено технологію, методичні принципи та практичні прийоми формування вокально-виконавських навичок у класі сольного співу. Розроблена й експериментально перевірена модель творення вокально-виконавського образу, як основа підготовки студента до вокально-виконавської творчості [21].

Н. Жайворонок у роботі «Музичне виконавство як феномен музичної культури» розглядає музичне виконавство як цілісне й відносно самостійне явище музичної культури з певною структурою, що і формує його як системне явище, розкриває сутність, соціальну і творчу природу музичного виконавства, виявляються закономірності і тенденції його становлення, розвитку та наукового вивчення в контексті історичних соціокультурних процесів [7].

У дисертації О. Єрошенко «Емоційна сфера у вокальній творчості: музично-естетичні та виконавські аспекти» запропоновано комплексну історико-теоретичну концепцію емоційного начала як однієї з детермінант функціонування вокального мистецтва, здійснено аналіз становлення емоційно-семантичного поля вокального мистецтва в західноєвропейській культурі, висвітлено семантико-культурологічні аспекти формування емоційного начала вокальної творчості, удосконалено комплекс методологічних підходів до оптимізації формування професійного співацького голосу та вокально-технічних навичок вокаліста через використання емоційних засобів настроювання співацького голосу [6].

Дисертація І. Чернової «Музичне виконавство в ситуації постмодернізму» присвячена дослідженню метаморфоз в академічному інструментальному музичному виконавстві в ситуації постмодернізму. Артикулюється інтелектуальний виконавський тип як наскрізний за вектором «модерн – модернізм – постмодернізм» [19].

Н. Дрожжина у роботі «Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради» оцінює сучасний стан музичної естради як специфічної форми музичного мистецтва XX–XXI ст., обґрунтовує методологію виховання естрадного співака, засновану на загально-дидактичних принципах вокальної педагогіки та резонансної теорії мистецтва співу В. Морозова. Також у розвідці запропоновано алгоритм аналізу творчості видатних естрадних співаків XX ст. (Едіт Піаф, К. Шульженко, Мадонна) в аспекті феноменології [5].

Н. Шевченко у роботі «Синтез співацьких манер в українській музиці кінця XX – початку XXI століть» розкрито зміст поняття «синтез співацьких манер» у вокальному мистецтві; уточнено також фахову термінологію сучасного виконавства, зокрема «манера співу», «універсальний співак» тощо [22].

Національно-ментальним аспектам виконавства присвячена й дисертація Ю. Карчової «Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини XX – початку XXI ст.», мета якої дослідження народнопісенного виконавства як системного явища. В роботі, серед іншого, виявленню специфіку репрезентації народнопісенної виконавської парадигми та

її синтезування з її народно-академічною й естрадною модифікаціями у творчості Р. Кириченко, Н. Матвієнко, К. Кондратенко, гуртів «Древо» та «Даха Браха» [8].

Дисертація О. Чайки «Національна характерність як семантична властивість виконавської інтерпретації» спрямована на усвідомлення закономірностей творчого виявлення національної характерності виконавської гри і співу [18].

Серед дисертацій, автори яких торкаються історичних аспектів виконавства, згадаємо й дослідження С. Чернікової «Генеза естрадного вокально-ансамблевого виконавства та шляхи його професіоналізації», в якому виявлено специфіку естрадного мистецтва в контексті вокально-ансамблевого виконавства та шляхи його професіоналізації в сучасних умовах; досліджуються питання теорії естради, виробляється визначення сутності естрадного мистецтва, його специфічні якості, а також джерела походження та поширення вокально-ансамблевого естрадного виконавства, родова й жанрова структура та виконавські особливості [20].

У дисертації «Українська масова музика: етапи розвитку, національні особливості» О. Бойко досліджено передумови виникнення, перебіг розвитку в історичному й соціальному контекстах української і світової масової музики, визначено жанрову систему та виявлено основні риси складових української масової музики, розглянуто музичні й позамузичні засоби виразності, що мають яскраво виражений зв'язок з українською народною творчістю або притаманні національній культурі певної епохи [2].

О. Шевченко у роботі «Українська сучасна популярна музика: витоки та проблематика (1920–1990 рр.)» розглядає методологію комплексного аналізу сучасних проблем української популярної музики в період соціокультурних трансформацій українського суспільства, узагальнює емпірично накопичений матеріал в теорію, яка може стати підґрунтям для розв'язання проблем вітчизняного шоу-бізнесу [23].

Власне, дослідженню української естради присвячені наступні роботи. У дисертації Т. Рябухи «Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради» узагальнено методологічні засади вивчення феномена української естрадної пісні в аспекті теорії жанру; виокремлено та класифіковано інтонаційні джерела, що визначають стилістику естрадно-пісенного жанру; виявлено діалектику типового та індивідуального, національного та інонаціонального в українській пісенній естраді 1970–2010-х рр.; набули подальшого розвитку проблеми визначення специфіки естрадної пісні як жанрово-стильового явища, класифікації витоків, тенденцій та етапів розвитку української пісенної естради, творчості видатних репрезентантів (солістів і гуртів української естрадно-пісенної творчості періоду 1970–2010-х рр.) [14].

Дисертаційна робота В. Тормахової «Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез» присвячена аналізу різноманітних форм взаємопроникнення і синтезу автентичного фольклору і естрадної музичної культури України (рок, поп-музика і джаз), окреслено характерні риси фольклору, що використовуються в естрадній музиці і розроблені основні типологічні характеристики синтезу фольклору і естрадної музики [16].

М. Мозговий «Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні» аналізує тенденції становлення і розвитку української пісенної естради, визначив особливості розвитку та атрибутивні характеристики і репертуарні тенденції розвитку української пісенної естради 70-80-х років ХХ ст. та української естрадної пісні в 50-60-ті роки ХХ ст. [11].

У межах теорії та історії культури окремим блоком можна виокремити й дисертації, присвячені відомим українським виконавцям. Це, насамперед, дослідження О. Мозгової «Творчість Миколи Мозгового як явище української масової музичної культури», в якій проаналізовано багатогранну творчу діяльність композитора у контексті становлення і розвитку української музичної естради другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст., формування основних тенденцій в естрадно-музичному виконавстві 60–80-х років, досліджено естрадно-пісенну сферу 90-х років та поч. ХХІ ст. [10].

Ю. Трунез у роботі «Українська пісенна культура у вимірах національної ментальності (творчість Ніни Матвієнко)» досліджує ліричну пісенність у творчості Н. Матвієнко другої пол. ХХ – поч. ХІХ ст. та аналізує національну українську пісенну культуру в аспекті дослідження першооснов етнічної вокальної традиції, соціального підґрунтя та суспільних функцій, естетики фольклорного співу, докорінно відмінну від академічної теорії вокального мистецтва, а також розглянуто їх взаємозв'язок [17].

Варто зауважити, що найбільше дисертаційних робіт за темою нашого дослідження можна відшукати серед робіт педагогічного спрямування, зокрема у межах спеціальності «Теорія та методика музичного навчання». Так, дисертація А. Ткачук «Методика формування художньо-образного мислення студентів у процесі вокального навчання» присвячена формуванню художньо-

образного мислення студентів-вокалістів через впровадження спеціальної методики, психолого-педагогічним особливостям творчої активності майбутніх співаків та педагогічним умовам вокального навчання, серед яких має домінувати принцип індивідуального підходу, поєднаний з діагностикою особистості та використанням контрольних завдань творчого характеру [15].

О. Довгань у розвідці «Методика формування готовності майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності» досліджує проблему методики формування готовності майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності, доводить ефективність формування готовності майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності при впровадженні експериментальної методики, яка забезпечує динаміку формування рівнів досліджуваної готовності від низького до високого [4].

О. Оганезова-Григоренко дисертації «Формування професійного менталітету майбутніх вокалістів у процесі фахової підготовки» визначає критерії і показники сформованості професійного менталітету вокалістів, зокрема: універсальна, професійна та аутокомпетентність; забезпечення мотивації до самостійної творчо-виконавської діяльності; реалізацію методичного супроводу майбутнього фахівця у період аудиторного навчання та позааудиторної музично-виконавської діяльності) формування професійного менталітету майбутніх вокалістів [12].

Д. Бабіч у дисертаційному дослідженні «Формування виконавської майстерності майбутніх артистів естрадних ансамблів» розглядає проблеми формування виконавської майстерності майбутніх артистів естрадних ансамблів, сутність і зміст процесу формування виконавської майстерності студентів естрадно-музичної спеціалізації Київського національного університету культури і мистецтв [1].

Дослідженню української пісні та жанру, сформованому на матеріалі української музики, присвячені напрацювання Л. Копаниці та І. Покулити, які хоча і захищені за спеціальностями «Філологія» і «Філософія» загалом кореспондують дослідженням у руслі мистецтвознавчої традиції. Так, Л. Копаниця у дослідженні «Українська лірична пісня: еволюція поетичного мислення» розглядає проблему поетичної специфіки української ліричної пісні в контексті еволюції пісенних традицій, реконструкції та семантичної інтерпретації таких типологічних ознак пісні про кохання, як типи ментальних структур, мотивів, міфологем у фольклорних текстах, а також у давніх літературних пам'ятках XVII–XVIII ст. [9]. І. Покулита у дисертації «Соціальна природа жанру в контексті історичної динаміки мистецтва» досліджує соціальну природу жанру в динаміці соціокультурних процесів історичного розвитку мистецтва, обґрунтовує концепти соціальної природи жанру, звертаючись до генези жанру в західноєвропейській філософській думці та вітчизняних теоріях жанрологічної проблематики, а також особливостей розвитку жанрів мистецтва на матеріалі української музики та сучасної масової культури [13].

Отже, можна зробити такі узагальнення і висновки.

Огляд дисертацій українських науковців, присвячених вокально-виконавській творчості, українській пісні та естраді, свідчить, що їх не так вже й багато;

- серед наявних досліджень бракує тих, що присвячені суто характеристичі виконавської манери та стилю конкретних українських співаків-вокалістів;

- умовно серед них можна виокремити два найбільших напрями: мистецтвознавчі (музичне мистецтво) та педагогічні дослідження. І це не дивно, позаяк вокально-виконавська творчість та вокально-педагогічна діяльність тісно взаємопов'язані й являють нерозривний процес підготовки, становлення та, власне, професійної діяльності співака як особливого виду художньо-творчої діяльності зі специфічними особливостями, якісними характеристиками тощо. Останні, насамперед, залежать від його творчої індивідуальності, зумовленої комплексом психофізіологічних властивостей, які, у свою чергу, потребують володіння низкою майстерностей, знання і оволодіння якими здобувається у процесі відповідного навчання. Відтак, дослідження виконавського стилю українських співаків у тісному поєднанні з педагогічною практикою можна вважати актуальним напрямом музикознавчих досліджень.

Список використаної літератури

1. Бабіч Д. Р. Формування виконавської майстерності майбутніх артистів естрадних ансамблів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Київ, 2004. 21 с.
2. Бойко О. М. Українська масова музика: етапи розвитку, національні особливості : автореф. дис...канд. мист. : 17.00.03. Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2016. 19 с.
3. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість : автореф. дис. ...д-ра мистецтвознавства: 17.00.03. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського, Київ, 2000. 39 с.

4. Довгань О. В. Методика формування готовності майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності : автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.02. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2010. 24 с.
5. Дрожджина Н. В. Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради: автореф. дис. ... канд. мист.: 17.00.03. Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2008. 16 с.
6. Єрошенко О. В. Емоційна сфера у вокальній творчості: музично-естетичні та виконавські аспекти : автореф. дис. ...канд. мист.: 17.00.03. Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2008. 19 с.
7. Жайворонок Н. Б. Музичне виконавство як феномен музичної культури: автореф. дис. ...канд. мист.: 17.00.01. Київ : КНУКіМ, 2006. 19 с.
8. Карчова Ю. І. Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини ХХ – поч. ХХІ ст. : автореф. дис....канд. мист.: 17.00.03. Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2016. 19 с.
9. Копаниця Л. М. Українська лірична пісня: еволюція поетичного мислення: автореф. дис. д-ра філол. наук: 10.01.07. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2001. 34 с.
10. Мозгова О. М. Творчість Миколи Мозгового як явище української масової музичної культури : автореф. дис. ...канд. мист.: 26.00.01. Київ, 2013. 19 с.
11. Мозговий М. П. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні : автореф. дис. ... канд. мист.: 17.00.01. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Київ, 2007. 19 с.
12. Оганезова-Григоренко О. В. Формування професійного менталітету майбутніх вокалістів у процесі фахової підготовки : автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04. Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2009. 30 с.
13. Покуліта І. К. Соціальна природа жанру в контексті історичної динаміки мистецтва : автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.08. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Київ, 2004. 16 с.
14. Рябуха Т. М. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради: автореф. дис. ... канд. мист.: 17.00.03. Харків, 2017. 20 с.
15. Ткачук А. О. Методика формування художньо-образного мислення студентів у процесі вокального навчання : автореф. дис....канд. пед. наук: 13.00.02. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2010. 23 с.
16. Тормахова В. М. Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез : автореф. дис. ...канд. мист.: 17.00.03. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2007.
17. Трунєз Ю. М. Українська пісенна культура у вимірах національної ментальності (творчість Ніни Матвієнко) : автореф. дис. ...канд. культурології : 26.00.01. Київ. нац. ун-т культури і мист. Київ, 2011. 19 с.
18. Чайка О. В. Національна характерність як семантична властивість виконавської інтерпретації : автореф. дис.... канд. мист.: 17.00.03. Одес. держ. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2007. 20 с.
19. Чернова І. В. Музичне виконавство в ситуації постмодернізму : автореф. дис. ... канд. мист.: 17.00.01. Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2007. 20 с.
20. Чернікова С. В. Генеза естрадного вокально-ансамблевого виконавства та шляхи його професіоналізації : автореф. дис....канд. мист.: 17.00.03. Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2008. 20 с.
21. Чжан Ї. Вокально-педагогічна творчість як передумова виконавської діяльності співака: автореф. дис.... канд. мист.: 17.00.03. Одес. держ. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2006. 16 с.
22. Шевченко Н. С. Синтез співацьких манер в українській музиці кінця ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис.... канд. мист.: 17.00.03. Одес. держ. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2015. 16 с.
23. Шевченко О. Г. Українська сучасна популярна музика: витоки та проблематика (1920–1990 рр.) : автореф. дис. ... канд. мист.: 26.00.01. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Київ, 2010. 20 с.

References

1. Babich D. R. Formuvannya vy`konavs`koyi majsternosti majbutnix arty`stiv estradny`x ansambliv : avtoref. dy`s. ... kand. ped. nauk: 13.00.02. Ky`yivs`ky`j nacional`ny`j universy`tet kul`tury` i my`stecztv, Kyiv, 2004. 21 s.
2. Bojko O. M. Ukrayins`ka masova muzy`ka: etapy` rozvy`tku, nacional`ni osobly`vosti : avtoref. kand. my`stecztvozn. : 17.00.03. Insty`tut my`stecztvoznstva, fol`klory`sty`ky` ta etnologiyi im. M. T. Ry`l`s`kogo NAN Ukrainy`. Kyiv, 2016. 19 s.
3. Grebenyuk N. Ye. Vokal`no-vy`konavs`ka tvorchist` : avtoref. dy`s....d. my`stecztvoz.: 17.00.03. Nacional`na muzy`chna akademiya Ukrainy` im. P.I.Chajkovs`kogo, Kyiv, 2000. 39 s.
4. Dovgan` O. V. Metody`ka formuvannya gotovnosti majbutnix estradny`x spivakiv do vokal`no-pedagogichnoyi diyal`nosti : avtoref. dy`s. ... kand. ped., nauk: 13.00.02. Nacional`ny`j pedagogichny`j universy`tet imeni M. P. Dragomanova. Kyiv, 2010. 24 s.
5. Drozhzhy`na N. V. Vokal`ne vy`konavstvo v sy`stemi muzy`chnogo my`stecztva estrady` : avtoref. dy`s. ... kand. my`stecztvozn.: 17.00.03. Xarkivs`ky`j derzhavny`j universy`tet my`stecztv im. I. P. Kotlyarevs`kogo, Ministerstvo kul`tury` i tury`zmu Ukrainy`, Xarkiv, 2008. 16 s.
6. Yeroshenko O. V. Emocijna sfera u vokal`nij tvorchosti: muzy`chno-estety`chni ta vy`konavs`ki aspekty` : avtoref. dy`s. ...kand. my`stecztvozn.: 17.00.03. Xarkivs`ky`j derzhavny`j universy`tet my`stecztv im. I. P. Kotlyarevs`kogo. Xarkiv, 2008. 19 s.
7. Zhajvoronok N. B. Muzy`chne vy`konavstvo yak fenomen muzy`chnoyi kul`tury` : avtoref. dy`s. ...kand. my`stecztvozn.: 17.00.01. Kyiv : KNUKiM, 2006. 19 s.

8. Karchova Yu. I. Ukrayins'ke narodnopisenne vy'konavstvo v profesijnij muzy'chnij prakty'ci ostann'oyi trety'ny' XX – pochatku XXI st.: avtoref. kand. my'stecztvovnav.: 17.00.03. Xarkivs'ky'j nacional'ny'j universy'tet my'stecztv im. I. P. Kotlyarevs'kogo. Xarkiv, 2016. 19 s.
9. Kopany'cya L. M. Ukrayins'ka liry'chna pisnya: evolyuciya poety'chnogo my'slennya : avtoref. dy's. d. filol. nauk: 10.01.07. Ky'yivs'ky'j nacional'ny'j universy'tet im. T. Shevchenka. Kyiv, 2001. 34 s.
10. Mozgova O. M. Tvorchist' My'koly' Mozgovogo yak yavy'shhe ukrayins'koyi masovoyi muzy'chnoyi kul'tury': avtoref. dy's. ... kand. my'stecztvovnav.: 26.00.01. Ky'yiv, 2013. 19 s.
11. Mozgovy'j M. P. Stanovlennya i tendenciyi rozvy'tku ukrayins'koyi estradnoyi pisni : avtoref. dy's. ...kand. my'stecztvovnav.: 17.00.01. Kyivs'ky'j nacional'ny'j universy'tet kul'tury' i my'stecztv, Kyiv, 2007. 19 s.
12. Oganezova-Gry'gorenko O. V. Formuvannya profesijnogo mentalitetu majbutnix vokalistiv u procesi faxovoyi pidgotovky' : avtoref. dy's. ... kand. ped. nauk zi special'nosti 13.00.04. Pivdenoukrayins'ky'j nacional'ny'j pedagogichny'j universy'tet imeni K. D. Ushy'ns'kogo. Odesa, 2009. 30 s.
13. Pokuly'ta I. K. Social'na pry'roda zhanru v konteksti istory'chnoyi dy'namiky' my'stecztva : avtoref. dy's. ...kand. filos. nauk: 09.00.08. Ky'yivs'ky'j nacional'ny'j universy'tet imeni T. Shevchenka, Kyiv, 2004.16.
14. Ryabuxa T. M. Vy'toky' ta intonacijni skladovi ukrayins'koyi pisennoyi estrady' : avtoref. dy's. ... kand.. my'stecztvovnav.: 17.00.03. Xarkiv, 2017. 20 s.
15. Tkachuk A. O. Metody'ka formuvannya xudozhn'o-obraznogo my'slennya studentiv u procesi vokal'nogo navchannya : avtoref. dy's....kand. ped. nauk: 13.00.02. Nacional'ny'j pedagogichny'j universy'tet imeni M. P. Dragomanova. Kyiv, 2010. 23 s.
16. Tormaxova V. M. Ukrayins'ka estradna muzy'ka i fol'klor: vzayemoprony'knennya i sy'ntez : avtoref. dy's. ...kand. my'stecztvovnav.: 17.00.03. Nacional'na muzy'chna akademiya Ukrayiny' imeni P.I. Chajkovs'kogo, Ministerstvo kul'tury' i tury'zmu Ukrayiny', Kyiv, 2007.
17. Trunez Yu. M. Ukrayins'ka pisenna kul'tura u vy'mirax nacional'noyi mental'nosti (tvorchist' Niny' Matviyenko): avtoref. dy's....kand. kul'turologiyi : 26.00.01. Ky'iv. nacz. un-t kul'tury' i my'stecz. Kyiv, 2011. 19 s.
18. Chajka O. V. Nacional'na xarakternist' yak semanty'chna vlasty'vist' vy'konavs'koyi interpretaciyi: avtoref. dy's....kand. my'stecztvovnav.: 17.00.03. Odes'ka derzhavna muzy'chna akademiya im. A. V. Nezhdanovoyi. Odesa, 2007. 20 s.
19. Chernova I. V. Muzy'chne vy'konavstvo v sy'tuaciyi postmodernizmu : avtoref. dy's.... kand. my'stecztvovnav.: 17. 00. 01. L'vivs'ka nacional'na muzy'chna akademiya im. M. V. Ly'senka. L'viv, 2007. 20 s.
20. Chyernikova S. V. G'eneza estradnogo vokal'no-ansamblevogo vy'konavstva ta shlyaxy' jogo profesionalizaciyi: avtoref. kand. my'stecztvovnav.: 17.00.03. Xarkivs'ky'j derzhavny'j universy'tet my'stecztv im. I. P. Kotlyarevs'kogo. Xarkiv, 2008. 20 s.
21. Chzhan Yi. Vokal'no-pedagogichna tvorchist', yak peredumova vy'konavs'koyi diyal'nosti spivaka : avtoref. dy's....kand. my'stecztvovnav.: 17.00.03. Odes'ka derzhavna muzy'chna akademiya im. A. V. Nezhdanovoyi. Odesa, 2006. 16 s.
22. Shevchenko N. S. Sy'ntez spivacz'ky'x maner v ukrayins'kij muzy'ci kincy' XX – pochatku XXI stolit' : avtoref. dy's....kand. my'stecztvovnav.: 17. 00. 03. Odes'ka derzhavna muzy'chna akademiya im. A. V. Nezhdanovoyi. Odesa, 2015. 16 s.
23. Shevchenko O. G. Ukrayins'ka suchasna populyarna muzy'ka: vy'toky' ta problematy'ka (1920 – 1990 rr.) : avtoref. dy's....kand. my'stecztvovnav.: 26.00.01. Ky'yivs'ky'j nacional'ny'j universy'tet kul'tury' i my'stecztv, Kyiv, 2010. 20 s.

ВОКАЛЬНО-ИСПОЛНИТЕЛЬСКОЕ ТВОРЧЕСТВО: ОТЕЧЕСТВЕННАЯ НАУЧНАЯ РЕФЛЕКСИЯ

Лавриненко Анастасия Владимировна – аспирантка,
Национальная академия руководящих кадров культуры и искусств,
г. Киев

Анализируются диссертационные работы украинских ученых, в которых исследуются различные аспекты вокально-исполнительской деятельности как разновидности художественной и педагогической творчества. Систематизированы исследовательские работы по отраслям знаний и основной тематикой научного поиска. Акцентируется внимание на связи вокально-исполнительского творчества с педагогической практикой, а также важность продолжения исследований в данном направлении, в частности относительно характеристики исполнительской манеры и стиля конкретных украинских певцов-вокалистов.

Ключевые слова: вокально-исполнительское творчество, диссертация, художественная критика, педагогика, междисциплинарный подход.

VOCAL-PERFORMING CREATIVITY: DOMESTIC SCIENTIFIC REFLEXIA

Lavrynenko Anastasiia – postgraduate of National Academy
of Managerial Staff of Culture and Arts,
Kyiv

The author analyzes the dissertation work of Ukrainian scientists, in which various aspects of vocal-performing activity as a variety of artistic and pedagogical creativity are studied. The research works on the branches of knowledge

and the main subjects of scientific research are systematized. The attention is focused on the connection of vocal-performing arts with pedagogical practice, as well as on the importance of continuing research in this direction, in particular regarding the characteristics of the performance style and the style of specific Ukrainian singers-vocalists.

Key words: vocal-performing creativity, dissertation, art criticism, pedagogy, interdisciplinary approach.

UDC 78.071

VOCAL-PERFORMING CREATIVITY: DOMESTIC SCIENTIFIC REFLEXIA

Lavrynenko Anastasiia – postgraduate of National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts, Kyiv

The purpose of the article is to analyze the researches of Ukrainian scholars, in which various aspects of vocal-performing activity as a kind of artistic and pedagogical creativity are studied.

Research methodology. Using 23 methodological tools of the bibliographic method, 23 dissertations on the research topic were analyzed and systematized.

Results. An overview of the dissertations of Ukrainian scholars on vocal and performing arts, Ukrainian songs and stage shows that there are not many of them. Among the studies there is a lack of those dedicated exclusively to the characterization of the performing style and the style of specific Ukrainian singers-vocalists. Conditionally among the works there are two major directions: art studies (musical art) and pedagogical research.

Novelty is an attempt to systematize the work of the Ukrainian researchers in this field, in particular, within the framework of the most thorough scientific works – theses – with the aim of finding the most optimal ways to form their own research position for the continuation of research in this direction.

Key words: vocal-performing creativity, dissertation, art criticism, pedagogy, interdisciplinary approach.

Надійшла до редакції 14.10.2018 р.

УДК 784.5

ПОСТАТЬ ПЛАТОНА МАЙБОРОДИ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ХОРОВОЇ КУЛЬТУРИ

Перцова Наталія Олександрівна – доцент, в.о. професора кафедри музичного мистецтва, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

Брояко Надія Богданівна – кандидат мистецтвознавства, професор кафедри музичного мистецтва, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ.
orcid.org/0000-0001-9109-1734
doi.org/10.35619/ucpm.vi26.31
nika_79@ukr.net

Розглянуто постать П. Майбороди в контексті хорової культури України. Визначено роль попередньої традиції, закладеної в творчості М. Лисенка, Л. Ревуцького. Виділено зв'язок із фольклором, як одну з провідних рис стилю П. Майбороди. Зазначено, що вихідними принципами хорової творчості композитора є інтерес до мелодичного начала, використання поліфонічних принципів розвитку музичного матеріалу, звернення до поетичної спадщини Т. Шевченка. Підкреслено роль тембрового начала у створенні художніх образів та превалювання лірико-драматичної образності з акцентуванням на інтонаційності, що генетично споріднена з українською народною пісенністю.

Ключові слова: Платон Майборода, композитор, українська хорова культура, пісня, фольклор, мелодика.

Постановка проблеми. Українська музична культура ХХ ст. нараховує чимало композиторів. Творчий шлях багатьох із них пов'язаний з різними жанрами, в т.ч. й хоровими. Їх діяльність вплинула на формування сучасної музики академічної та неакадемічної традиції. Якщо виділити тих діячів, що виробили свій стиль та змогли написати твори, що стали популярними серед широких верств населення, то одним із перших є Платон Майборода, який здійснив чимало для розвитку хорової культури України, проте значення композиторського спадку П. Майбороди є недооціненим, що й обумовлює актуальність звернення до цієї видатної особистості.

Останні дослідження та публікації. Специфіка вітчизняного хорового мистецтва окреслюється в праці А. Лашенка [2] та Л. Столярів [6]. Певні риси пісенної творчості українських композиторів розглядаються в статті Н. Коваль [1]. Особливості композиційних принципів, наявних у вокальних та хорових творах Л. Ревуцького аналізуються в праці Є. Понзель [4]. Питання звернення до поезії Т. Шевченка в творах українських композиторів досліджується А. Тормаховою. Деякі риси творчості П. Майбороди представлені у вступній статті В. Кузик, що відкриває збірку вокальних творів